

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt IX. Leges expensae ac statutae de iis qui sacris initiantur ex titulo patrimonij; de sacrorum Ordinum collatione gratuita, ac de quotidianis distributionibus. Narrationes, ratiocinationesque ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

mordaces obrectationes confidentiam acquirerent ex tolerantia, quasi commune silentium communis esset comprobatio; & ex altera parte haud ita facile reperiebantur, qui vellent hos inire conflictus, possentque tum suam tum causæ dignitatem propugnare, cum ad id opus esset viuido ingenio, promptâ linguâ, copiosâ doctrinâ, diuturno rerum vsu, animi præsentia, & Aulæ Romanæ benevolentia & peritiâ. Hisce dotibus mirifice ornati erant Præsules, quos nominauimus. Quare tametsi illud ipsum ingenium, intrepidum atque ardens, extra fines circumspectionis ipsos impulerat ad id loquendum scribendumque de Mantuano; tamen oportebat ut cum iis ageretur, sicut agitur à Natura, cum ira, cui noster animus pro domicilio, ab ea retinetur; quamuis enim illum sæpe ira perturbet, eadem tamen euadit, pro eo ac loquuntur Ethici, utilis rationis bellatrix.

C A P V T IX.

Leges expense ac statuta de iis qui sacris initiantur ex titulo patrimonij; de sacrorum Ordinum collatione gratuita, ac de quotidianis distributionibus. Narrationes, ratiocinationesque Suauis de hisce rebus; ac præsertim, an offererit ciuili felicitati, & laicorum potestati Clericorum multitudo; & an licita fuerit noua quotidianarum distributionum constitutio.

I Ceterum ab huiusmodi hominum sermone neque conuentus unquam interruptus est, neque ipsius progressus retardatus; quin potius quam posset maxima sollicitudo adhibebatur. Quare dum doctrinæ capita expendebantur, parabantur simul leges de moribus reformandis super nouem ex iis duodecim articulis, quos diximus fuisse propositos à Legatis in cœtu die 11. Martij, de quibus nouem assidua consilia fuerant habita, duobus articulis de Matrimonio sepositis ad illud tempus, quo de hoc Sacramento agendum erat, & articulo de mansionem in aliud tempus, cum dogmata de Ordinis Sacramento statuerentur. Loquitur de his deliberationibus Suauis variis in locis, quemadmodum illæ variis temporibus habitæ sunt. Ego verò satius existimauerim integram illarum transactionem ad earundem conclusionem differre: quâ de causa in hoc capite de tribus articulis agam, qui in tribus prioribus confessoribus agitati sunt vnâ cum articulo de mansionem, & in sequenti de reliquis sex, ad trutinam vocatis, postquam ea certamina sunt interrupta. Multa de vtrisque narrat Suauis, quorum alia vera sunt,

1562. sunt, & à me proferentur, alia nullum pro se testem habent, nec ullam veri speciem; & ex his quædam refellam, quædam, ne molestiam exhibeam, reticebo.

Inter tria quæ memorauimus capita post caput de mansione, de Sacerdotio agebatur. Hic verò Suavis sua commenta confarcit. Dicit, per titulum conferendi Ordines, in veteri Ecclesia significari ministerium, cui destinabatur qui Ordines suscipiebat: sed post eà irrepentibus in Ecclesiam corruptelis, cœptum esse nomine tituli intelligi id, in quo fundabatur certa ratio victus; hanc verò significationem fuisse confirmatam ab Alexandro III. in suo Lateranensi Concilio, cum prohibuisset, ne quis sacris initiaretur, nisi ex titulo proventus Ecclesiastici, iis exceptis, quibus satis patrimonij ad victum cultumque suppeteret: quæ exceptio, ait ille, rationi consentanea esset, si nomen *tituli* huiusmodi significationem obtineret. Hæc narratio aurum purum videtur, sed fornaculæ non resistit. Non disceptemus de vocibus, quæ temporum consuetudinumque mutatione vim significandi mutant absque vlla Reipublicæ corruptela; ad rem ipsam accedamus. Detestatur quasi corruptionem Suavis id quod verè perfectio fuit. Animaduertendum est, post Cæsarum etiam conuersionem, per ætatem plurimam amorem ritumque profanum inueteratæ superstitionis tam peruicaciter perdurasse, vt SS. Patres, & Græci & Latini, durissimum in eum bellum gesserint. Verùm per lentam dumtaxat sæculorum efficaciam, industriamque Romanorum Pontificum, qui potentiâ creuerant plurimum, illud quod de siluestri supererat, etiam in Christianis Principibus excultum est: aucto fidelium numero, aucta simul est veræ Fidei veneratio, pietasque in ea operibus exercenda. Et quamquam crescente Christianorum frequentia, cresceret imperfectorum multitudo, excreuit pariter perfectorum, quemadmodum alibi ostensum est. Iam verò inter reliqua Religionis incrementa illud numerandum est, quod conflatur ex eorum frequentia, qui non satis habentes Euangelica mandata custodire, consilia quoque sunt amplexati, siue per arctiora vota Regularium, siue per laxiorem statum Clericorum. Quamobrem, vbi antea pauci erant qui velent se iis nexibus deuincire, quos secum affert ex conscientia honorisque lege Clericorum conditio, nunc innumerabiles recensentur. Et quamquam frequentia in hoc ipso, perinde ac in ceteris rebus præstantibus, illius æstimationem minuerit, non tamen idcirco nostræ conditionis pœnitendum nobis est, nec veteres inuidendi. Profectò Reipublicæ infelicitas est ea præstantiæ æstimatio, quæ

quæ prouenit ex raritate : aliter fortunatiores haberentur prouinciarum rerum caritate laborantes, quàm rebus affluentes, quoniam in illis maiori sunt in pretio naturæ bona. De cetero fatendum proculdubio est, egregium esse Religionis opus electionem sacri status, cui nec licita sint, nec honesta, neque à quo possideri ampliùs possint bona plurima, magno in pretio à reliquis mortalibus habita, & innocenter possessa. Hac positâ veritate, quis non intelligit, quàm pio, quàm utili sit exemplo, quòd tanta hominum frequentia huiusmodi iugo se subdat, nullâ sibi prouentus Ecclesiastici adiectâ mercede? Quantò crebriùs precationibus collaudatur Deus, adoratur sacrificiis, prædicatur è suggestibus, celebratur in voluminibus, ex quo tam multi ipsius cultui se irreuocabili sponione deuouerunt? Haud equidem opportunum censeo, vt huic militiæ quicumque voluerit indiscriminatim nomen det, qui aut litterarum experts, aut morum corruptione perniciosus, aut impulsus cupiditate immunitatis obtinendæ, non studio exercendæ Religionis. Quòd si hoc accidat, non est vitium legum, quæ satis id verant; sed est executorum culpa, qui leges non seruant. Quid ampliùs conari potest Ecclesia, quàm has Ordinum collationes committere iudicio Episcoporum in singulis Dioccesibus, enumerare dotes, quæ opus sunt vt homines ad Ordines sacros ritè admittantur, & hunc delectum verbis grauissimis Antistitum conscientiæ commendare? Sed quamquam multi Episcoporum videantur in eo nimium aut negligentes aut indulgentes; inficiandum tamen non est (cùm ferè sperandum non sit, vt humana imbecillitas rectum arctumq; in medio teneat) impensius honorari Deum, ac pietatem coli ab hac Sacerdotum multitudine, quæ multos irreligiosos indignosq; complectitur, quàm eueniret, si ij tantum admitterentur, quibus bona Ecclesiastica obueniunt, compluribus religiosis ac dignis viris exclusis; adeoque sufficiens non esset Sacerdotum numerus Ecclesiæ ministeriis, animarumque culturæ. Quapropter inter duo extrema excessus ac defectus, donec idonea ratio reperiat utriusque vitandi per ipsum opus, sicuti per legem fit, prius extremum tolerabilius est.

- 3 Induco in animum, à Suauis, qui pro norma Diuini humanum assumit, non autem pro humani norma Diuinum, cupiens vt Cælum terræ deseruiret, mihi obiectum iri, hanc Sacerdotum multiplicationem detrimento saltem fuisse tum bono statui politico, tum potestati temporariæ. Sed id pariter in vtraque parte falsum est.

De bono ac felici statu politico res experimento dignoscatur,

Pars III.

G

colla-

1562. collatis Catholicorum regnis cum reliquo terrarum orbe; & hoc ipsum ratio commonstrat. Quis est qui neget, bono cuiusvis Reipublicæ conferre, quòd in ea complures homines adsint obstricti ex ipsorum professione vitæ magis honestæ, magis pacificæ, magisque studiosæ, quàm reliqui; qui homines, dignitate ac doctrinâ potentes, multas sedare rixas queant, aliosque à flagitiis reuocare? Obiectabitur, Sacerdotes quosdam laicis esse peiores. Non inficior: quidam pariter ex medicis necant, quidam militum produnt, quidam cibi veneno inficiunt; nec propterea denegandum est ægrotis medicorum auxilium, nec ciuitati custodia militum, nec famelicis ciborum subsidium. Nimium fallitur qui de legum sanctionumque vtilitate deliberaturus, adhibet pro norma *certum & semper*, quæ in humanæ libertatis operibus minimè reperiuntur. Mensura vnica quæ haberi possit, est *consuetum & sepius*. Opponetur, Clericorum multitudine propagationem ciuium impediri. Ita est: sed vè nostris prouinciis, nisi complures etiam, qui sacris non initiantur, à nuptiis abstinerent: ipsis planè contigeret quod patrifamilias, qui maiorem re familiari progeniem alit. Nullum est acutius irritamentum ad contentiones, quàm parum cibi, & plurimum famelicorum; quotidie paupertas & indigentia plurimorum (qui si coalescant in vnum, prævalent & imperant) reuocaret in medium leges Agrarias, quæ tantum intulere negotij Romanæ Reipublicæ: & oporteret ad nouas semper deducendas colonias animum adicere; aut ad nouas terras acquirendas, quemadmodum fecerunt Hunni, Wandali & Gothi: at verò Clericorum Ordo stirpis diuitias ac decora conseruat, adeoque nobilitatem, ac spiritus honoris auidos alit: simul efficit, vt qui coniugali sunt expertes consortio, tranquillam sui que contentam vitam agant, quæ Religionis amore, quæ iucundâ possessione illius reuerentiæ, quæ in cunctis familiis togæ haberi solet.

Nec minùs falsum est huiusmodi detrimentum in temporaria 4 potestate. Hæc re ipsa minimè debilitatur, si res penitus introspectiatur, ob frequentiam Sacerdotum, qui immunitate ab illius foro potiuntur. Etenim huiusmodi homines immunes, gens inermis sunt, non bellicosa, & ad certamina, quæ viribus exercentur, inepta; adeoque totum detrimentum redigitur ad satellites inferiorelque magistratus; sed Princeps tutiori quàm antea dominatu fruitur, pacatiorem obtinens ditionem, & cum ampliori frequentia eiusmodi subditorum, qui populum ad pietatem conformantes, sensibus obedientiæ ac fidei illum imbuunt, & à tumultuosis consiliis auocant.

1562.
cant. Hinc obseruamus, ne in iis quidem Principibus, in quibus
anxietas tuendæ iurisdictionis profanæ concertauit cum Ecclesiasti-
ca libertate, de pluribus rerum capitibus graues fuisse concitatas
turbas in permissam Sacerdotum multitudinem.

5 His, quas diximus, dissertationibus tamquam suis prolatis, alias
etiam refert Suauis, tamquam à Patribus habitas. In aliquibus au-
ctorem non indicat, in aliis nominat, sed infelici mendacio. Ete-
nim loquentem inducit Gabrielem le Veneur, Gallum, Episco-
pum, inquit ille, Viuariensem, eo tempore quo hic ibi non aderat,
nec alius Gallicæ nationis præter Parisiensem: præterquam quòd
reuerà illius Antistitis sedes non fuit Viuariensis, sed Ebrouicensis;
Viuariensis autem Episcopus erat Iacobus Maria Sala Bononiensis.
Prætereà quædam sententia, quam idem incerto cuiquam adscribit,
filia planè est incerti parentis, nimirum spuria & non legitima.
Quis umquam potuit rationi consentaneum ducere, sicut ille com-
miniscitur, ibi aliquem auctorem fuisse, vt sacris initiarentur homi-
nes mendici, qui adigantur, vice Breuiarij, ferræ aut ligoni manum
admouere? Paupertatem esse matrem industriæ, & diuitias otij,
frequenter interuenit; assentior: sed non minùs frequenter inter-
uenit, cum industria pauperum, fraudem ac sordes ab indigentia
coniungi, & ab eadem subtrahi studium nobilissimarum artium,
& honoris æstimationem; animi scilicet affectiones, quæ faciliùs
cum otio diuitum associantur. Animo recolatur, num prudentio-
res Respublicæ magistratus præcipuos mendicis Senatoribus con-
credant; num leges æquè mendiculos ac diuites admittant ad fe-
rendum testimonium fide dignum in causis maioris momenti. Ipsi
pueri in ludo litterario nõne addiscunt à Virgilio, famem esse ma-
lesuadam, & ab Horatio versus illos:

*Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quoduis & facere & pati,
Virtutisq; viam deserit arduæ?*

4 Interrogetur criminum Iudex, in quibusnam frequentiora sint fla-
gitia, in mendicis, an in diuitibus? Præterquam quòd ea Suauis
ratiocinatio, quam in diuitias inducit, hîc locum non habet. Ec-
clesia in Clericis opes haud requirit; egestatem excludit, tenui pa-
trimonio contenta est, quod ad naturæ seruiendum, non ad ex-
aturandam luxuriam satis sit. Quæ Politicæ, quæ Philosophiæ ra-
tio non affirmavit, huiusmodi conditionem virtuti magis accom-
modatam, quàm mendicitatem minimè voluntariam? Dixi, *mi-
nimè voluntariam*; siquidem voluntaria, quam Regulares amplexan-

1562. tur, à Sacerdotio non arceatur, quippe quæ contemptum non parit, quin potius venerationem addit; nec ad turpia facinora stimulat, vt quæ simul cum rei familiaris possessione, eius acquirendæ & voluntatem & potentiam amouet: quocircà æquè impedit ea vitia, ad quæ lucrum extimulat, & quibus pecunia inferuit.

Hæc igitur sensa sapientes illi Præsules haud protulere. Sed ita 6
 res euenit^a. Fuit aliquis ex Patribus, qui de minuendo Sacerdotum
 # Acta Pa- numero verba fecit, ita vt ad eos tantummodò coarctaretur, quos
 lcotti. possessio prouentus Ecclesiastici ad Ecclesiæ ministrandum compelleret: ita præsertim Fuscararius suadebat; adducto ad id confirmandum Canone Chalcedonensis Concilij, qui tametsi pro Latina illius temporis translatione aliud sonaret, ostendit ille in originali Græco sermone id affirmari, adiecitque, Sacerdotes absque prouentus Ecclesiastici nexu equis planè fræno solutis æquiparandos. Sed illi acriter obstitere Antistites Regni Neapolitani, Dalmatiæ, Græciæ, aliarumque regionum, vbi Ecclesiastici redditus paucissimi sunt, & plerumque tenuissimi; adeoque satis esse nequeunt, nisi multi simul coniuncti, ad alendum Presbyterum qui eos possidet. Quare si plures illic Sacerdotes non essent, quàm quotquot illis prouentibus ali possent, rudes earum nationum populi nimum siluescerent ex cultorum penuria, & paulatim Dei notitia vix in ipsis permaneret. Itaque statutum est, vt cum vniuersalis lex præscribi non posset, id Episcoporum iudicio committeretur, qui ex titulo patrimonij eos dumtaxat sacris initiarent, quos Ecclesiis suis necessarios vtilisve censuissent; atque in illius Decreti fronte ratio deleta est, quam Patres ad id conficiendum delecti apposuerant, nimirum, *ad moderandum numerum Sacerdotum.*

Articulus qui intra duodecim propositos subsequebatur, secundum priorem seriem (nam hæc postea mutata est) agebat de conferendis Ordinibus gratis. Præmittit pro more Suavis animaduersiones suas: ac primò quidem Orientis Ecclesiam vituperat, quòd numquam ab usum perpurgauerit in accipienda mercede ex Ordinum collatione, ob quam à Deo puniri pronuntiat iugo Saracenorum. Sed hoc ipsum opponitur ex aduerso irrisionibus, quibus ipse non semel eos deluserat, qui tamquam supplicia scelerum agnouerant impiorum clades, huiusmodi iudicia quasi arrogantia deridens, vtpote quæ sibi persuadeant, Diuinæ prouidentię arcana à se introspecti. Inde in Occidentis Ecclesiam dentes conuertit. Dicit, Ab illa circa annum millesimum, seiunctis Ordinum collationibus à collationibus Sacerdotiorum, confidentiùs abiectum fuisse pudorem

rēm exigendæ pecuniæ pro secundis: atque hanc prauam consuetudinem vix esse sperandum vñquam ablatum iri, nisi denuò Christus remigret ad euertendas *mensas nummulariorum*, eosque à templo depellendos. Aptissima verborum schemata ad inflammandum irâ in idiotis studiū pietatis! Atar, cū Suavis iurisdictionis Ecclesiasticæ causas agebat, an non subtiliter distinguebat sacrum ministerium à temporariis redditibus, contendens, in hos proventus potestatem aliquam in laicis magistratibus permanere? E contrario vbi hæc distinctio haberet vim ad tuendam dignitatem, seruandumque ius Præfulum Ecclesiasticorum, eam obliuione obuoluit, confunditque sacra cum profanis, quò detestetur cuncta pecuniaria emolumenta, quæ ipsi corradunt ex collatione bonorum Ecclesiasticorum, tamquam Simonix delictum, Diuinæ prohibitioni contrarium. Vnusquisque vir cordatus rei æquitatem perpendat. Credimusne, si Deo collibitum fuit, vt in Sacerdotiis fundandis statuatur congruens merces prouentuum labori Sacerdotum inferiorum; odio illi esse, quòd iidem proventus protendantur etiam ad remunerandam operam Præsidum Ecclesiasticorum, quæ opera necessaria est vt illi minores & rectè delecti sint, & benè directi? Quid magis rationi consentaneum, quid magis vsitatum, quàm dum Collegium, Seminarium, & quodcumque Communitatis genus fundatur, velle vt ex eorum redditibus alimenta suscipiant pro ipsorum gradu Rectores & Administratores? Quod cū variis modis effici possit, vnus ex magis consuetis ac suauioribus est, si quid emolumenti conferatur ei qui locum concredit, ab eo qui impetrat cū primò beneficium illud consequitur, quandoquidem in illius adptione modicus huiusmodi sumptus ei grauis non est. Neque aut pretij nomen huic sumptui conuenit, aut cum eo coniunguntur pretij incommoda, cū sumptus extra mensuram sit minor vtilitate perceptâ, semperque certâ & immutabili; adeoque contingere hinc non potest, vt in electione anteferatur qui plus offert, ei qui plus meretur.

Firmatâ iam æquitate ex humanis rationibus, inquiramus, an id quidquam aduersetur Diuino interdicto.

8 Vult Suavis, id esse Simonix opus, vetitâ à Deo vniuersè, propterea quòd bonum Diuinum cum profano commutatur. Si non commutatur sacrum cum profano, cū fructus percipitur ex fundis Ecclesiasticis ad recompensandum Ecclesiasticum ministerium, cur censendus erit sacrum cum profano commutare, & sacrilegam exercere mercaturam is, qui intra limites ab Ecclesia præscriptos

1562.

aliquam accipit remunerationem ob nauatam à se operam in iis eligendis, qui sacro ministerio pro dignitate fungantur? At verò ad conferendos sacros Ordines, quorum collatio merum cælestis gratiæ donum impertit, inconueniens erat quæcumque temporarij emolumenti solutio, adeoque Tridentini Patres sanctissimè statuerunt, vt Episcopi, ne ab illis quidem qui sponte offerrent, quidquam acciperent ob collationem siue Ecclesiasticorum Ordinum, siue primæ tonsuræ; pariterque nihil acciperent ob litteras dimissorias; atque vt Scribæ, vbi publica stipendia ipsis haud soluerentur, non nisi decimam vnius aurei partem in laboris & rei præbitæ compensationem acciperent.

In quo duo sunt obseruanda. Alterum, in forma priori dici, 9 Transgressores tamquam Simoniacos esse puniendos, sed hoc postea fuisse derasum, cum Simonia non sit oblata ac gratuiti doni acceptio. Quamobrem illius dicti loco positum est, Ne valeret in oppositum quæcumque consuetudo, seu verius abusus & corruptela, vt pote Simoniacæ prauitati fauens. Quod meritò dictum est, quia sub eâ voluntarij speciei aliquid violenti latere posset, aut ex metu ne offenderetur Episcopus, aut ex pudore ne consuetudini satisfaceret. Pœnæ autem non auctæ, sed confirmatæ sunt, cum statueretur, transgressores pœnas à iure inflictas ipso facto incursumos. Alterum notatu dignum est, eam permissionem Scribis habitam, quæ in prioribus Decretis erat vniuersalis, fuisse coarctatam, Gallis petentibus, ad eas Diœceses, vbi laudabilis consuetudo non esset, ne quid etiam acciperent Scribæ; eam enim consuetudinem dixerunt in ipsorum regionibus vigere.

In articulo sequenti proponebatur, vt destinaretur in quolibet 10 fundo Ecclesiarum Cathedralium seu Collegiatarum aliqua fructuum pars quotidianæ distributioni, hoc est, cuidam massulæ inter eos diuidendæ, qui quotidie sacris functionibus seruiunt, quod alliceret ad ministerij assiduitatem. Cuiam in suspicionem incidisset, huic rei propositæ, ad eò consentaneæ pietati ac disciplinæ, calumniam affigi posse? Et tamen Suavis, veterum Sophistarum exemplo, quibus oblectamento erat exercitatio eloquentiæ in rebus pessimis commendandis, & in optimis vituperandis, inducit Lucam Bizantium Episcopum Catharensis, cui adhaeserint alij, reprobantem huiusmodi consilium vt iniquum, imò vt sacrilegum. Iniquum quidem, propterea quòd fundatorum ordinationem in illis prouentibus peruertebat: nec satis esse, quòd Ecclesiæ fas sit voluntates vltimas commutare; cum in ipsa maior potestas non appareat

in

in rem defunctorum, quàm viuentium. Sacrilegum verò, quoniam 1562.
ad sacrosancta opera lucro profano alliciebat. Quapropter eâ propositione reiectâ eximebant (inquit ille) Bizantius, & alij cum eo, esse potiùs obstringendos qui bonis Ecclesiasticis fruebantur, ad Ecclesiæ ministerium censuris, fructuumque priuationibus, aut ex parte, aut omnino, & etiam ipsis Sacerdotiis ademptis.

11 Ad primum obiectum opus mihi est vt repetam id, ad quod aliàs attingendum idem Suauis ansam porrexit. Quò fieri potest, vt illis Patribus exciderit è memoria, postremarum voluntatum mutationem in politicis legibus concedi cunctis supremis Principibus, & neuiquam animaduuerint, huiusmodi potestatem & æquitati & necessitati esse accommodatam? æquitati, quia priuilegium potiùs est, à Republica ciuibus concessum, quòd ipsi dominium exercent in orbe terrarum, postquam locum non obtinent in ore terrarum, & postquam dominium in ea quæ sunt in orbe terrarum, pertinet ad novos incolas huius domicilij, pro naturæ vicissitudine; atque ita videmus longè arctiores esse leges in potestate testandi, quàm alia sancienti, quæ viuentè sanctionis auctore in opus deducantur. Quocircà mirum non est, tributam fuisse iurisdictionem Principi Reipublicæ, derogandi nonnumquam ad vtilitatem præsentium voluntati præteritorum, penes quos ampliùs non superest dominium in bona à se relicta. Dixi pariter, Hanc potestatem esse necessitati congruentem. Etenim multa eueniunt haud opinabilia, in quibus is qui sanctiones statuit, si viueret, secundum eos fines, quorum gratiâ illas statuerat, easdem mutaret, perinde vt ab omni prudenti homine fieri solet, conditionibus variantibus. Oportet igitur, vt vltimæ voluntates fatum immutabile nequaquam sint; sed vt aliquis supersit in terris, cui fas sit eas in illis mutationes facere, quas defunctus, si viueret, prudenter fecisset pro fine quem intendebat. His vniuersalibus legibus constitutis, quarum ignoratio pudori deberet esse Suauis, adeò vt auderet viros doctos in doctissimo conuentu loquentes inducere, perinde quasi reliqui omnes eas leges similiter ignorarent. Ipsas rebus peculiaribus aptemus. Num forte inducemus in animum, si conditores Sacerdotiorum ad vitam reuocarentur, conquesturos, quòd cernerent, cum ipsi rem suam Diuinò cultui destinassent, contingeretque vt complures illâ fruerentur, & hunc Dei cultum negligerent, fuisse ab Ecclesia attriburam quamdam fructuum partem eorum dumtaxat emolumento, qui piæ illorum voluntati obsequuntur?

12 Superest, vt de Sacrilegio differamus, quod opponebatur (narrat

rat

1562. rat Suauis) quia constitutio illa inuitabat homines illicio terreni
 lucri ad seruiendum Deo. Quò nobis huiusmodi opinionem in
 illis Patribus persuadeat, opus est vt simul persuadeat, ab ipsis pari-
 ter improbatum, quod vetustissimâ consuetudine comprobauit Ec-
 clesia, & cum ea vniuersè Theologi, adeoque illos nobis suspectos
 reddat insinceræ sententiæ, & temeritatis in ea proferenda. Num
 longè aberat ab illorum Præsulum notitia, fuisse iam diu in Ecce-
 sia distributionum vsum, quæ plurimis in locis prius constitutæ fue-
 rant, cuius rei mentionem facit Concilium in eodem Decreto?
 Fuisse vsum eleemosynæ pro Missis, quâ cuncti Sacerdotes ad cele-
 brandum allicerentur?

Præterquam quòd Suauis in recitata sententia, quam illis Epi- 13
 scopis apponit, eos inducit non modò sine doctrinæ, sed etiam sine
 rationis sanitate, ipsos simul proponens quasi auctores alterius con-
 silij, quod multò magis continebat ea duo capita, quæ ab illis, pro-
 ut ipse narrat, obiectabantur impugnatæ Decreti propositioni, tam-
 quam absurda. De priori capite id ostendamus. Volebant, inquit
 ille, vt ij, qui bonis Ecclesiasticis fruebantur, compellerentur ad
 ministrandum Ecclesiis fructuum subtractione. Id verò idem non
 erat, quod velle, vt pecuniarum emolumentum stimulus ad Diui-
 num cultum accenderet? Ita sanè: nec alio discrimine à sanctio-
 ne proposita, nisi quòd vna lucri promissione alliciebat, altera ia-
 cturæ minis stimulabat. Atqui si nefas est seruire Deo lucri terreni
 desiderio, minùs nefas non erit, illi seruire terrenæ iacturæ metu.
 Quoniam si præmij spes est affectio mercenarij, metus est affectio
 mancipij.

Idem ipsum probemus de altero obiecto, quod in derogando 14
 voluntati mortuorum, qui bona legauerant, situm erat. Hoc pari-
 ter deprehendetur clariorem præ se ferre speciem in Decreto ab illis
 desiderato, quàm in oppugnato. Etenim cur illorum voluntati alte-
 rum Decretum aduersabatur ex sententia Patrum, quos Suauis
 commemorat, quia pars quædam fructuum, quos fundator attri-
 buerat vni Sacerdotio, detrahebatur negligenti illius Sacerdotij
 possessori, ac diligenti collegæ præbebatur? Huiusce rei loco po-
 namus puniri negligentiam subtractione fructuum, quemadmo-
 dum Suauis narrat ab illis fuisse propositum. Percontor: In eo
 casu fructus subtracti erantne restituendi cadaveri fundatoris, &
 in eius sepulchrum proiciendi? Minimè putauerim; sed in alios
 vsus erogandi. Iam verò quis inficiabitur quemcumque alium vsum
 magis alienum futurum ab institutione conditoris, quàm si destina-
 rentur

rentur illi tamquam collegarum præmium, cum conditione, vt re-
ripfa inferuiret eidem Ecclesiæ, ad cuius cultum ille Sacerdotium
constituerat? Si quis igitur ex Episcopis ita ratiocinatus est, ratio-
nis penuriam sanè præ se tulit; quòd saltem de compluribus credi-
bile non est. Quòd si nemo collegarum hoc ratiocinationis vi-
tium illis ob oculos ponere potis fuit (sicuti credendum nobis es-
set, si Suauì crederemus) omnes rationis penuriam præ se tulere.
Ad facti narrationem reuertamur.

- 15 Hoc Decretum primò ita confectum erat, vt Episcopis imperti-
retur facultas destinandi quotidianis distributionibus portionem
quamdam, à Synodo minimè definitam, reddituum quæ memora-
tis Ecclesiis traditi fuerant. Dein verò cum animaduersum fuisset,
per leges nouam coarctationem inducentes, tantum sibi detrahi ef-
ficaciæ in executione, quantum tribui potestatis arbitrio execu-
torum, qui plerumque aut timidi sunt, aut indulgentes; huiusce fa-
cultatis concessio in præscriptam necessitatem commutata est, &
incerta distributionis portio in tertiam partem redacta (vbi tamen
non esset ad hunc vsum destinata maior pars) & saluà auctoritate
seueriores pœnas infligendi, crescente contumaciâ. Oportet vt lex
disceat à natura; quæ satis gnara quàm æquè labor displiceat ac
profit homini, ipsum ad laborem excitauit, & consuefecit necessi-
tate suo victui per laborem consulendi.

C A P V T X.

*Decreta habita de multiplicandis ministris, titulisque Parœcia-
rum: de multis in vnicam redigendis: de consulendo Parocho-
rum inscitie & improbitati: de transferendis ad Ecclesias
principales Sacerdotiis collabentibus, & irreparabilibus: de
potestate Ordinariorum in Sacerdotia commendata: de Que-
storum abusu; & varia ab Episcopis prolata in postrema
emendationis sanctione.*

- 1 **S**ex articuli, quos in huius capituli titulo numerauimus, in va-
riis cœtibus post vltimam Sessionem sunt expensi. Cum au-
tem Decreta de his sex, ac de tribus antecedentibus, à selectis
Patribus^a conuentui proposita sunt, Leonardus Aller Philadelphiæ
Antistes, & Episcopi Eistatensis Suffraganeus, qui nuper illuc ad-
uenerat, longâ oratione Patres cohortatus est, vt ad statuendas di-
sciplinæ leges Præsules Germanicos præstolarentur, eosque ad

Pars III.

H

Conci-

^a Præter A-
cta Paleotti
exeat in litte-
ris Viceco-
mitis ad Bor-
romæum,
3. Iulij 1562.